

LA CIUTAT: ESTRUCTURA

1.El concepte de ciutat

1.1.Els criteris que defineixen la ciutat

- **El nombre d'habitants:** No hi ha unanimitat a l'hora d'establir quin és el nombre mínim d'habitants perquè una aglomeració urbana sigui considerada ciutat en lloc de poble.

A **Espanya**. Es considera ciutat qualsevol nucli urbà a partir de **10.000 habitants**.

Als Països Baixos. Les ciutats han de tenir un mínim de 20.000 habitants.

A Portugal, França i Argentina. A partir de 2000 habitants ja es considera ciutat.

A Suècia. Amb més de 200 habitants ja es considera ciutat.

- **La concentració de l'hàbitat, la densitat i la continuïtat:** Al centre de les ciutats, en un espai molt reduït s'hi concentren molts habitants i habitatges i per tant hi ha una densitat molt elevada. En canvi en moltes ciutats hi ha barris residencials de cases unifamiliars que tenen una estructura aïllada i discontinua que tenen una densitat baixa.

Així que **concentració d'hàbitat i densitat alta és un criteri que s'utilitza menys** per considerar un nucli poblacional com a ciutat.

- **L'activitat econòmica de la població:** La ciutat es caracteritza per la **diversitat d'activitats dels seus habitants**: administració, transports, comerç, indústria i els serveis més variats. Tot i aquesta definició algunes **localitats cerealístiques o olivereres del centre o sud d'Espanya són pobles grans o ciutats rurals**.

- **L'organització i la influència territorial:** La ciutat concentra funcions administratives, polítiques i culturals que la converteixen en un **centre de poder, creativitat i d'oportunitats de tota mena**. Això fa que la ciutat aglutini fluxos de persones, productes, capitals, idees... que la converteixen en nodes molt ben connectats mitjançant moltes vies de comunicació.

Així la ciutat sol actuar com a centre o node que exerceix influència sobre un territori extens al seu voltant i fins i tot altres ciutats. Un exemple és Madrid, que com a capital d'Espanya té una influència econòmica, política i social que va molt més enllà de la seva àrea metropolitana.

- **L'arquitectura i l'urbanisme:** En general, els edificis grans i les avingudes llargues i amples es localitzen a les ciutats. Les grans aglomeracions urbanes se solen expandir més ràpidament que els pobles que no creixen o ho fan molt més lentament. Ciutats com Barcelona o València construeixen noves avingudes i gratacels cada any.

- **Els estils de vida i de relacions socials:** Si bé actualment els mitjans de comunicació tendeixen a homogeneïtzar els estils de vida i les relacions socials, en general, les ciutats es caracteritzen perquè hi ha més tolerància i dinamisme, per més possibilitats per que fa a les relacions socials i personals, més oportunitats creatives, innovadores i de desenvolupament personal. . Malgrat tot a moltes persones que viuen a la ciutat l'atreuen els ritmes més lents del medi rural , que identifiquen amb més autenticitat (exemple: caps de setmana i vacances).

- **La concentració de funcions:** Les funcions que predominen en una ciutat són determinades per les activitats i les professions que exerceixen els habitants.

Segons les dades d'Eurostat, poc més del **40 % de la població europea viu a les ciutats més poblades**. Espanya és el quart país d'Europa amb més densitat de població a les zones urbanes. **Les comunitats autònomes més urbanitzades són Madrid, Catalunya, País Basc , Aragó i Astúries.**

2.Els agents productors de ciutat

2.1. Els agents productors de la ciutat

Els **agents socials urbans** són totes aquelles persones, grups i institucions que **intervenen d'una manera o una altra, en la creació i la producció d'espai urbà**. Cada agent urbà **exerceix la seva influència** davant els interessos dels altres agents de múltiples maneres:

- **Votant.**
- **Expressant l'opinió.**
- **Participant en manifestacions.**
- **Exercint pressió o fins i tot actuant il·legalment.**

Els principals agents socials urbans són:

Els propietaris privats del sòl urbà

Quan aquests **propietaris opten per construir edificis de qualsevol tipus es converteixen en promotors immobiliaris disposats a vendre o llogar el sòl i les edificacions**. Habitualment, els propietaris del sòl i els promotors immobiliaris **són persones o empreses molt poderoses** que únicament **miren de fer el millor negoci possible per mitjà de la compravenda de terrenys i edificis**; així doncs, hi especulen.

Els beneficis que n'obtenen es poden ampliar si els solars i les construccions **tenen alguna qualitat específica (renda diferencial)** o gràcies a la bona ubicació. Per això **tendeixen a pressionar els ajuntaments** perquè modifiquin els plans urbanístics o millorin els equipaments.

De fet és fàcil que totes les persones propietàries d'un immoble es poden convertir en petits especuladors ja que a ningú li agrada vendre l'habitatge per un més baix del que el va comprar.

Els empresaris

Els empresaris són agents destacats en la transformació de les ciutats. **Busquen la millor ubicació per a les seves fàbriques, i , com que creen llocs de treball, reclamen que l'administració els construeixi infraestructures.**

Moltes fàbriques antigues que estaven situades al centre de les ciutats **s'han desplaçat a polígons industrials de la perifèria o han plegat l'activitat i deixen grans espais al centre** que solen vendre i els utilitzen uns altres agents.

Els poders públics

Els ajuntaments, les diputacions i els governs autonòmics tenen un paper molt especial en el desenvolupament urbà ja que **representen el conjunt dels habitants i tots els interessos de tots els agents, i per tant haurien de tenir un paper arbitral.**

Per mitjà dels **plans d'urbanisme**, els poders públics són els encarregats de decidir quins usos s'atribueixen a cada tros de sòl urbà i quina orientació s'ha de donar a l'expansió urbana.

Aquests poders **tenen capacitat per legislar i planificar** i, mitjançant la construcció d'equipaments, infraestructures i béns i serveis **ajuden a definir el creixement urbà i a resoldre els problemes i les necessitats dels ciutadans..** De fet, **s'encarreguen de l'organització social de la ciutat per assegurar el benestar col·lectiu i intervenen com àrbitre quan sorgeixen conflictes.** Els poders públics actuen sobre el sòl, però també sobre l'estructura i morfologia urbanes.

Els moviments socials urbans

Els ciutadans miren de **satisfer-ne les necessitats bàsiques** (habitatge, educació, sanitat, transport...), **maximitzar-ne el benestar** (llocs ben comunicats, equipaments...) i **minimitzar-ne els aspectes negatius** (contaminació, aglomeracions...)

El nivell d'influència dels ciutadans com a agents socials depèn molt de quina classe social són i a quin barri viuen. Habitualment els ciutadans **s'organitzen en associacions de veïns, en grups de defensa de valors ecològics o en moviments socials i grups de pressió** (associació de comerciants, societats professionals, grups contraris a l'especulació urbanística o **PAH** (Plataforma d'Afectats per la Hipoteca)).

3.L'espai urbà: especulació, valor d'ús, valor de canvi

“Les ciutats no es construeixen per a la gent sinó per als inversors” David Harvey, antropòleg britànic

En el **sistema capitalista la ciutat és una mercaderia més** que es produeix, es compra i es ven, i que es desenvolupa segons les lleis del mercat. **Exemple: la marca Barcelona.**

3.1. La ciutat i el mode de producció

La Revolució industrial i el seu mode de producció, el **capitalisme va canviar radicalment la ciutat que anteriorment existia**, com ?

- S'introdueixen **nous mètodes i sistemes de producció (fàbriques i activitat industrial)** perquè era on es podia trobar la mà d'obra necessària, el mercat òptim per a la comercialització i el consum industrial.

- La ciutat es converteix en un centre de comunicacions des d'on es distribueixen les mercaderies, i a on arribaven les matèries primeres i l'energia.

Així el **sistema capitalista transforma la ciutat en una mercaderia** que es pot comprar i es pot vendre. **Transformant-la amb infraestructures i equipaments la ciutat es pot valorar i vendre a un preu més alt.** Això va fer que el sòl urbà que **abans es valorava pel seu valor d'ús (utilitat** que presentava cada zona de la ciutat) ara **també es considerat pel seu valor de canvi.** És a dir urbanitzant-lo i construint a sobre, s'aplica capital i treball, com passa amb qualsevol altra mercaderia industrial, fins a **incrementar-ne el preu final.**

Això va fer que s'iniciés una **espiral d'especulació urbana**, on els elements de la ciutat (sòl urbà, edificis, habitatges...) es van convertir en una **mercaderia que s'intercanviava a preus lliures fixats per l'oferta i la demanda.**

3.2. La ciutat com a mercaderia

Considerar la **ciutat i els seus elements com una mercaderia afecta a béns bàsics per a la vida dels ciutadans, com per exemple l'habitatge.** Així per exemple, segons la Constitució tots tenim **dret a disposar d'un habitatge digne,** però quan es mercantilitza la ciutat i s'hi especula, el fet de disposar d'un habitatge **deixa d'estar a l'abast de molts ciutadans.**

Són els **propietaris privats del sòl els que més es beneficien d'aquest valor de canvi afegit,** perquè són els que **s'apropien els valors afegits que la col·lectivitat crea a la ciutat** mitjançant la urbanització. Com es realitza aquest procés d'apropiació.

- Les **administracions públiques,** amb els impostos de tots els ciutadans, **milloren els equipaments i infraestructures** que repercuten directament en el preu del sòl, dels habitatges i dels edificis. Així, sense fer res, els propietaris veuen augmentar el valor dels seus béns i poder especular venent-los al millor preu.

Això fa que existeixi un **conflicte d'interessos entre els agents urbans.** Aquest conflicte es dona entre els **propietaris i promotors immobiliaris que volen incrementar el valor de canvi del sòl i dels edificis,** i els **ciutadans, que defensen el valor d'ús, ja que utilitzen la ciutat,** amb els hospitals, les escoles...

Aquest conflicte d'interessos fa que els **propietaris s'organitzin en grups de pressió i els ciutadans a través dels moviments socials.**

3.3. El valor del sòl

El sòl urbà és una mercaderia que es compra i es ven a preu de mercat, però té unes **limitacions molt clares:**

- **No es pot produir sòl urbà nou a no ser que el pla urbanístic requalifiqui uns terrenys agrícoles en terrenys urbanitzables.**

- **No es pot transportar el sol de les perifèries urbanes**, que és abundant i no està edificat, **al centre** on hi ha una gran demanda.

El **valor de la mercaderia ciutat** és donat per dos elements:

- **La situació: localització del sòl en el conjunt urbà.** El **preu del sòl varia en funció del barri** o les comunicacions i els equipaments.
- **L'edificabilitat:** Els ajuntaments, per mitjà dels plans d'urbanisme, poden decidir a què dediquen cada parcel·la del sòl: escoles, fàbriques, habitatges... Pot haver conflictes d'interessos ja que als propietaris del sòl o **promotors immobiliaris els interessa augmentar l'edificabilitat** amb habitatges, centres comercials... i així treure més beneficis per la inversió feta.

Les **diferències de preu del sòl** depenen de:

- **Al centre de la ciutat el preu és més elevat**, ja que hi ha menys oferta de sòl disponible i alhora hi ha molta demanda.
- **Al centre hi ha molts equipaments** i activitats i per tant és un lloc de prestigi i ben comunicat.

4.L'urbanisme i l'ordenació del territori

Urbanisme: ordenació del territori en l'àmbit de les ciutats.

4.1 Els objectius de l'urbanisme

L'urbanisme i l'ordenació del territori són el conjunt de procediments tècnics i polítics que tenen per objectiu posar ordre en el desenvolupament urbà d'un poble, ciutat o territori. Com es pretén assolir aquest objectiu:

- **Planificant:** preveure i orientar l'evolució futura de la ciutat, establint les pautes necessàries per fer un ús equilibrat i just del sòl.

Malgrat les diferències nacionals o entre comunitats autònomes, **sempre hi ha dos tipus de plans:**

- **Plans territorials:** afecten a les comarques, regions o fins i tot països sencers. Marquen les grans línies de desenvolupament i de transformació del territori, o d'alguna part (litoral, zones que necessiten una especial protecció...).
- **Plans urbanístics.**

4.2. Els plans urbanístics

A Espanya els **plans urbanístics són documents tècnics que tenen una dimensió política i legal**, perquè s'hi concentren totes les propostes relacionades amb el creixement i l'evolució de la ciutat. Un pla urbanístic pot ser d'un o altre tipus, segons el que es proposi:

- **Condicionat.** Parteixen d'una **situació preexistent que no es pot ignorar.**

- **Correctiu.** Miren de corregir deficiències i **resoldre problemes**.
- **Prospectiu.** Fan una **planificació o una previsió d'inversions i d'actuacions que dibuixen un futur possible** i desitjable per a la ciutat en relació amb els tipus i els ritmes de creixement.
- **Normatiu.** Es tracta d'una llei de **compliment obligat per part de tothom**.

En els **plans urbanístics** han d'incloure:

- **Importància dels transports públics i el desenvolupament viari de la circulació privada.** La planificació de les infraestructures (metro, aeroports, estacions de ferrocarril) requereix inversions complexes, costoses i amb una previsió a llarg termini.
- **Aprovisionament de serveis i d'equipaments** (escoles, aparcaments, zones verdes, aigua potable, electricitat...) en funció de la població que ocuparà els nous barris que es projecten.
- **Normatives i ordenances d'edificabilitat**, els estàndards d'habitabilitat de les cases, tipologia dels edificis...

Els **ajuntaments són els responsables d'elaborar els plans urbanístics que afecten al conjunt del municipi**. Els **plans urbanístics necessiten plans parcials** que permeten desenvolupar amb **més detall zones concretes de la ciutat**.

Cada **ajuntament, en funció de les necessitats i de la ideologia política dels seus governants, estableix la orientació i la qualificació que vol donar al seu pla urbanístic**, i per tant, l'evolució futura de la seva ciutat.

4.3.La classificació del sòl

A Espanya els plans urbanístics classifiquen el sòl en tres grans categories:

- **Sòl urbà: sòl construït i urbanitzat.** És la part de la ciutat que ja disposa de tot el que és necessari perquè s'hi pugui construir (carrers, subministrament d'aigua, electricitat i clavegueram).
- **Sòl urbanitzable: terrenys que un futur immediats podran ser urbanitzats i construïts fins a conformar sòl urbà.**
- **Sòl no urbanitzable: sòl que no es podrà construir mai ni s'hi podrà edificar per cap concepte.**
- **Sistemes generals: terrenys destinats al funcionament general del municipi, com la xarxa viària, zones verdes, equipaments i serveis urbans, infraestructures públiques o privades.**

5. La morfologia urbana: el pla de la ciutat

A totes les ciutats els carrers no són només els espais públics comuns per on es circula i s'accedeix a les diverses zones, sinó que **són l'element clau que organitza els barris i dóna forma a la mateixa ciutat**.

5.1.L'emplaçament i la localització

L'emplaçament. És el lloc físic concret on es troba una ciutat. Hi ha ciutats que tenen l'emplaçament dalt d'un turó; unes altres estan situades a la costa, i també a prop d'un riu.

Localització. És la situació de la ciutat respecte a altres llocs. La seva situació està relacionada amb la funció que exerceix envers l'entorn geogràfic (control militar o polític d'una zona, control d'un nus de comunicacions...)

5.2.Els tipus de plans

Les pràctiques urbanístiques de creació de ciutat han anat canviant al llarg de la història. Així, cada pla i cada trama urbana solen ser representatius d'una època concreta.

El pla irregular

Al món occidental aquest tipus de pla correspon a la part antiga de les ciutats i fa referència a la ciutat preindustrial d'origen romà o medieval. A vegades encara és possible resseguir-hi el traçat de les antigues muralles.

Els pas del temps, els incendis i les destruccions produïdes per les guerres van introduir alguns canvis que van deteriorar aquests barris antics. **En la mesura possible, els carrers s'han adaptat a les exigències del trànsit** i una part dels habitatges s'han remodelat i s'han dotat dels serveis indispensables. **Els sectors monumentals solen estar ben adequats perquè són zones d'interès turístic.**

El pla ortogonal

Aquest tipus de pla va tenir un gran èxit als segles XIX i XX, en què moltes ciutats es van desfer de les muralles i van dissenyar eixamples.

El pla ortogonal també s'anomena pla reticular, en quadrícula o hipodàmic (en referència a l'arquitecte de l'antiga Grècia Hipòdam de Milet). Aquest tipus de pla té una forma segons la qual els carrers es tallen perpendicularment entre ells. Això fa

que les illes de cases siguin quadrades o rectangulars i que els edificis tinguin una disposició molt ordenada.

La quadricula que forma aquest tipus de pla **facilita els desplaçaments pels eixos verticals i pels horitzontals**, però per fer els trajectes transversals s'obren vies en diagonal.

Durant el segle XIX els eixamples es van destinar a residència de la classe mitjana i burgesa. L'**eixample de Barcelona** dissenyat per **Ildefons Cerdà** i aprovat el 1863 és un dels més coneguts.

El pla radiocèntric o radial

Aquest tipus de pla **s'articula a partir d'un punt central o molt important de la ciutat (algun edifici, castell, catedral, gran plaça de mercat...)** d'on surten carrers i avingudes, que com si fossin radis, s'allunyen del centre fins als diversos espais en què s'organitza la ciutat.

El pla radial es completa amb l'obertura de vies concèntriques, a manera de cinturons urbans, que permeten la connexió entre els diversos barris, sense necessitat d'haver de passar pel centre de la ciutat. Moscou, **Paris** o Amsterdam són exemples de plans radiocèntrics.

5.3. La morfologia urbana al segle XX

Els dos models bàsics d'urbanisme que caracteritzen les ciutats del segle XX són:

- **La ciutat jardí.**
- **La ciutat funcionalista o racionalista**

Aquests **dos models van sorgir al món occidental però s'ha estès per tot el món, però amb unes característiques allunyades de les originàries.**

La ciutat jardí

Aquest model va ser ideat a **finals del segle XIX per l'urbanista anglès E. Howard**, que per superar els problemes de la ciutat industrial va proposar crear ciutats noves amb una trama de carrers irregulars que integressin habitatges de tipus unifamiliar, amb pati i jardí, activitats productives i serveis, i que havia de ser autosuficient.

Aquest model de ciutat jardí a donat pas als **EUA** a les urbanitzacions anomenades **suburbia**. Estan formades per **cases individuals amb jardí que s'estenen al llarg de les vies de comunicació. Formen un continuum urbà de baixa densitat que pot arribar a unir ciutats** i obliga a fer llargs desplaçaments en cotxe entre el lloc on es viu i el lloc on es treballa. A la pràctica **es converteixen en ciutats dormitori.**

Actualment els barris de cases adossades de moltes ciutats espanyoles són una herència alterada d'aquelles cases jardí angleses de principis del segle XX.

La ciutat funcionalista o racionalista

A principis del **segle XX Le Corbussier i altres urbanistes va rebutjar la proposta de ciutat jardí i van proposar construir alts blocs de pisos amb l'objectiu d'alliberar sòl per dedicar-lo a zones verdes i obertes. En aquesta proposta prevalia la racionalitat i la funcionalitat** : es creia que l'arquitectura havia de ser útil i pensar en les seves funcions. **Abans que la bellesa calia pensar en les formes i els problemes de la ciutat s'havien de resoldre de manera racional, utilitzant criteris homogenis per construir els habitatges i els equipaments.**

Com en els cas de la ciutat jardí a l'Espanya dels 1960-1980 el model inicial de ciutat **racionalista o funcionalista va ser manipulat i va donar pas a molts barris o polígons residencials que són una concentració de blocs de pisos de baixa qualitat, amb pocs equipaments i sense espais lliures destinats a zones verdes. Un exemple d'aquests barris dels 1960 és Bellvitge a L'Hospitalet.**

6.Les funcions urbanes

Les funcions urbanes **són les activitats que la població fa cada dia i que condicionen la utilització de l'espai de la ciutat.**

6.1 Les activitats i les funcions urbanes

Com més gran és una ciutat, més quantitat de funcions té i més complexes són.

La funció residencial

La funció residencial comporta una sèrie d'equipaments i infraestructures per assegurar el benestar dels ciutadans i el correcte funcionament dels serveis.

- El nucli antic, si no ha estat rehabilitat, acaba sent un barri residencial degradat. Per això l'habiten persones amb pocs recursos. Però a vegades s'hi inicien processos de gentrificació: aprofitant que són barris molt cèntrics, s'hi rehabiliten locals per a comerços, restaurants, etc. El turisme és un destacat agent gentrificador. Això genera conflicte amb antics residents i la seva pràctica expulsió, perquè els preus comencen a pujar i esdevé prohibitiu residir-hi.
- Alguns exemples dels segles XIX i XX continuen sent àrees residencials de prestigi. Però les noves classes acomodades s'estimen més viure en barris exclusius, sovint a la perifèria. Els antics habitatges del centre els ocupen oficines o persones amb un poder adquisitiu més baix.
- A les zones més perifèriques s'hi solen localitzar els barris obrers, perquè els preus acostumen a ser més baixos.

La funció comercial

Els intercanvis de productes i de serveis són propis de les ciutats. Actualment les activitats comercials s'han multiplicar enormement. Avui les ciutats contenen des de petites botigues especialitzades fins a grans centres comercials.

El comerç i les relacions a gran escala estan íntimament vinculats a les facilitats de transport i de comunicació. Per aquest motiu a les ciutats modernes té molta importància el fet que disposin d'un aeroport que connecti amb molts altres aeroports, així com també l'existència d'estacions de ferrocarril d'alta velocitat i de punts d'interconnexió nodal entre rutes terrestres, marítimes i aèries.

Les activitats comercials generen altres activitats relacionades com companyies d'assegurances, bancs, gestors, publicitat...

La funció industrial

La indústria ha tingut molta importància en el desenvolupament i la morfologia de la ciutat contemporània.

La funció industrial tendeix a produir-se a les zones urbanes, perquè atreu població i serveis, i afecta el paisatge urbà, perquè necessita grans espais i bons accessos. Les indústries més clàssiques (ocupen molt espai, contaminen, fan soroll...) es localitzen als polígons industrials, allunyades del centre. La distància que separa aquests polígons industrials de les zones residencials obliga els treballadors a fer moviments pendulars (anades i vingudes de la feina en vehicles particulars).

La funció política i la funció administrativa

La capital és la ciutat que aglutina aquestes funcions polítiques i administratives segons cada nivell de jerarquia (municipal, provincial, autonòmica, estatal o fins i tot europea). És per això que les capitals solen ser llocs on abunden els funcionaris públics, la burocràcia i les empreses dedicades al sector terciari superior. Exemple: Madrid.

La proximitat als poders polítics és un argument utilitzat habitualment per moltes empreses privades o organismes financers per establir-se també a la capital.

La funció cultural

Hi ha ciutats que tenen **grans museus i edificis monumentals** o que es dediquen a organitzar concerts, congressos, festivals i tota mena d'espectacles artístics. Cada vegada més **s'organitzen com una font d'atracció de turistes** i de visitants.

Algunes ciutats tenen l'origen en una funció religiosa. La religió té notables implicacions arquitectòniques, perquè ha comportat la construcció de temples i altres edificis específics, a més acostuma a convertir-los en monuments de valor artístic i històric.

També hi ha ciutats que s'especialitzen en educació i investigació i integren universitats i institucions relacionades. Exemple: Salamanca.

La funció lúdica i turística

Hi ha algunes ciutats que tenen com a **funció principal el turisme i l'oci, sigui gràcies als atractius del seu patrimoni cultural o històric**, com Granada o Tarragona o als seus **elements naturals** (platges, paisatges...). Els **visitants incrementen tant la població temporal de la ciutat i els problemes i les necessitats, com els beneficis econòmics i de projecció internacional de la imatge de la ciutat.**

Nombroses ciutats, davant el declivi de la indústria clàssica, aposten per atreure turistes amb campanyes de màrqueting, que promocionen els atractius de cada ciutat. Organitzen actes o edificis espectaculars (museus o estadis nous) Exemple: Bilbao.

La funció militar

Antigament la funció militar era el motiu fundacional de moltes ciutats perquè **servien de refugi, fortalesa o base estratègica**. Actualment algunes ciutats mantenen aquesta funció com les ciutats que són **bases aèries o navals (Rota o Ferrol)**.

6.2.Les funcions exteriors

El **territori que queda vinculat a una ciutat a causa de l'atracció que aquesta exerceix s'anomena hinterland o àrea d'influència**, mentre que els **nuclis que exerceixen aquesta atracció són coneguts com a llocs centrals**.

En general, **com a més gran és la ciutat, més àmplia és la diversitat de serveis i de funcions que ofereix**, de manera que **la seva àrea d'influència també és més gran**. En un món globalitzat, les àrees d'influència de cada ciutat s'han anat transformant perquè els mitjans de transport i de comunicació fer que aquesta àrea s'estengui cada vegada més lluny i de manera més intensa. També és aquesta la raó per la qual d'algunes ciutats es diuen **ciutats globals** (sociòloga Saskia Sassen), perquè la seva **influència va molt més enllà de la seva pròpia regió o país i abasta territoris molt extensos o fins i tot la pràctica totalitat del planeta**

